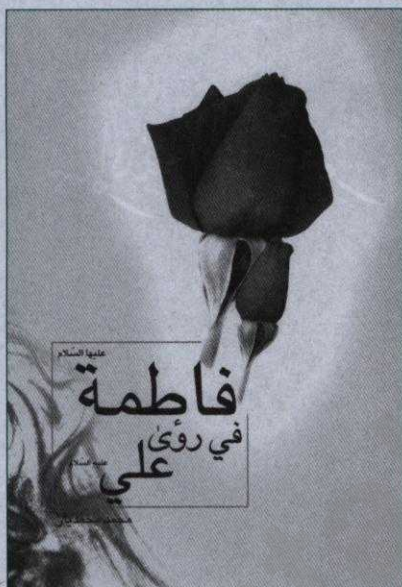

طرح جلد کتاب فاطمة عليها السلام في رؤي علي عليه السلام

سرشناسه محمدیان، محمد، ۱۳۴۲-

عنوان و نام پدیدآور: فاطمه عليها السلام از نگاه علی عليه السلام / محمد محمدیان.

مشخصات نشر قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری ۲۲۸ ص.

وضعیت فهرستنویسی فیا

شابک ۴-۷۹۶-۵۳۱-۹۶۴-۹۷۸

یادداشت کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع فاطمه زهرا (س)، ۴۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - احادیث

موضوع فاطمه زهرا (س)، ۴۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق.

شناسه افزوده نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. دفتر نشر معارف

رده‌بندی کنگره ۱۳۹۳ ف ۳۲۲/۲۸/۲۲۷ BP

رده‌بندی دیویی ۲۹۷/۹۷۳

شماره کتابشناسی ملی ۳۷۰۱۸۱۳

از نگاه علی

محمد محمدیان

نویسنده محمد محمدیان ناشر دفتر نشر معارف (وابسته
به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها) توبت
چاپ اول، ۱۳۹۳ شمارگان ۱۵۰۰ نسخه قیمت ۱۰۰۰۰ تومان
شابک ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۷۹۶-۴

[illegible]

پایگاه اینترنتی ketabroom.ir، نشانی اینترنتی info@ketabroom.ir

۷	مقدمه
۱۷	چرا فاطمه (ع) را فاطمه نامیدند؟
۲۵	بشارتی به دوستداران فاطمه (ع)
۳۱	محبوب حبیب خدا
۴۱	برگزیده زنان جهانیان
۴۵	بهترین زنان جهانیان
۴۹	سرور زنان اهل بهشت
۵۳	خشم خدا برای خشم فاطمه (ع)
۵۹	مغفرت، پاداش صلوات بر فاطمه (ع)
۶۵	حضور فاطمه (ع) در مباحله
۷۱	بانوی پاکی و طهارت
۷۷	بانوی سر تا پا حیا
۸۳	حفظ حریم‌ها بین زنان و مردان
۹۱	پاسخ منفی به خواستگاران فاطمه (ع)
۹۵	خواستگاری امیرالمؤمنین (ع) از فاطمه زهرا (ع)
۱۰۱	پاسخ مثبت فاطمه (ع)
۱۱۳	مراسم عقد فاطمه (ع)
۱۲۳	عقد علی (ع) و عقد فاطمه (ع) در آسمان‌ها
۱۲۹	فروش یک زره هزینه ازدواج
۱۳۵	لوازم خریداری شده برای خانه عروس
۱۴۱	دوران نامزدی
۱۴۵	مراسم عروسی

حضور رسول خدا ﷺ در منزل فاطمه	۱۵۱
صمیمانه‌ترین روابط بین امیرالمؤمنین و فاطمه	۱۵۵
کار طاقت‌فرسای منزل	۱۶۱
کمک امیرالمؤمنین در کار منزل	۱۶۷
پرهیز از تجملات	۱۷۱
لب‌های خندان فاطمه در کنار بستر احوال رسول خدا	۱۷۵
شعری از فاطمه در کنار قبر پدر	۱۸۱
داستان تلخ فدک	۱۸۷
تسلای خاطر فاطمه در جریان فدک	۱۹۷
مظلومیت فاطمه	۲۰۳
وصیت‌های فاطمه در واپسین ساعات عمر	۲۰۷
لحظه شهادت فاطمه	۲۱۱
هنگام غسل و خاکسپاری فاطمه	۲۱۷
سخنی با رسول خدا	۲۲۱
مرثیه‌ای پس از بازگشت به منزل	۲۲۵
سروده‌ای بر سر قبر فاطمه	۲۲۷
ملاقات فاطمه با رسول خدا در روز قیامت	۲۳۱
عبور فاطمه از صراط	۲۳۳
فاطمیون در قیامت	۲۳۷

مقدمه

۱. رسول خدا ﷺ می فرمود: «اگر علی نبود، فرد شایسته‌ای برای ازدواج با دخترم فاطمه یافت نمی‌شد!»^۱

برای ترسیم چهره ملکوتی دُخت رسول خدا ﷺ و تبیین ابعاد شخصیت بی‌نظیر زهرای اطهر ﷺ کسی بهتر از امیرالمومنین ﷺ نمی‌تواند لب به سخن بگشاید.

امیرالمومنین ﷺ از عمق ایمان و صفای دل فاطمه ﷺ خبر داشت و اوج گرفتن وی را در آسمان معرفت شاهد بود و از تلاطم امواج محبت در سینه دریایی زهرا حکایت‌ها داشت.

امیرالمومنین ﷺ عظمت روح زهرا را می‌شناخت و تعظیم ملائکه بزرگ الهی را در برابر استواری و صلابت وی مشاهده کرده بود و بر خود می‌بالید که همسری همچون زهرا دارد.

۲. امیرالمومنین ﷺ در خانه رسول خدا ﷺ بزرگ شده بود و در دامن پُر مهر و پرورش یافته بود. او از شادمانی فوق‌العاده رسول خدا ﷺ و خدیجه کبری ﷺ از تولد زهرای اطهر احساس کرده بود که این کودک زمین تا آسمان با کودکان دیگر تفاوت دارد، و از نور امیدی که در چشمان رسول خدا ﷺ

۱. «لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ فَاطِمَةَ بَعْلِي مَا كَانَ لَهَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ كُفُوٌ أَدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.» (من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۳)

مشاهده می‌کرد، به آینده درخشان این کودک و تأثیر خاص وی بر رسالت نبوی ﷺ پی برده بود، و با نزول سوره کوثر در شأن این فرزند، به خیر کثیری که از ناحیه او به جهان بشریت خواهد رسید یقین پیدا کرده بود. امیرالمومنین ﷺ از همان اوان کودکی زهرای اطهر دیده بود که حیا، عفت، بزرگواری و کرامت در چشمان این کودک موج می‌زند و رفتار و منش رسول خدا ﷺ در آینه وجود این کودک انعکاسی تمام دارد.

۳. امیرالمومنین ﷺ در جریان هجرت رسول خدا ﷺ به مدینه، وظیفه داشت چند روزی در مکه بماند تا آن حضرت با خاطری آسوده به مدینه برسد و امانت‌های وی به مردم مکه باز گردانده شود و مقدمات انتقال خانواده وی نیز فراهم آید. مأموریت خوابیدن در بستر رسول خدا ﷺ و باز گرداندن امانت‌ها به مردم به خوبی پایان یافت و امیرالمومنین ﷺ آماده می‌شد تا مأموریت سوم را نیز انجام و در اسرع وقت به رسول خدا ﷺ ملحق شود، مادر خود فاطمه بنت اسد و دخترعمویش فاطمه زهرا را آماده سفر نمود و به طرف مدینه حرکت کرد. امیرالمومنین ﷺ در این سفر چنان وقار، هیبت، متانت، عصمت، عفت و نجابت از این دخت رسول خدا ﷺ مشاهده کرد که تردیدی نداشت که او شایسته مقام «سیده نساء العالمین» است و رسول خدا ﷺ دچار کمترین اغراقی در توصیف این دختر بی‌نظیر نشده است!

۴. آغاز زندگی امیرالمومنین ﷺ با فاطمه زهرا ﷺ نیز فوق‌العاده شگفت‌انگیز بود.

دختری که دهها خواستگار مهم داشت که هر کدام از موقعیت‌های عالی و برتری برخوردار بودند، ولی به همه آنها جواب منفی داده بود، وقتی پدر بزرگوارش خواستگاری امیرالمومنین ﷺ را به اطلاع وی رساند، با کمال ادب و متانت برخورد نمود و با سکوت معنادار، رضایت قلبی خویش را اعلام نمود و لبخند شادمانی را بر لبان مبارک پدر نشان داد، و با تشریفات بسیار ناچیزی،

آماده رفتن به خانه بخت شد.

او دختر اولین شخصیت جهان آفرینش بود و در مدینه به عنوان دختر رسول خدا ﷺ از احترام ویژه‌ای برخوردار بود و کافی بود تقاضای يك زندگی بهتری داشته باشد تا اصحاب وفادار رسول خدا ﷺ بهترین امکانات را برای وی فراهم سازند.

اما او فاطمه بود و دختر به تمام معنای رسول خدا ﷺ! چنان عظمت الهی در جان وی پرتو افکنده بود که تمام زر و زیور دنیا در چشم او همانند خاك و خاشاك جلوه می نمود، و امیرالمومنین (ع) با تمام وجود این نور معرفت را در سیمای زهرای اطهر مشاهده می کرد.

آری، تمام زندگی فاطمه (ع) با فروش زره امیرالمومنین (ع) تهیه شد و همه مراسم عروسی در يك ولیمه‌ای خلاصه شد که در مسجد نصیب مسلمانان گشت، و يك اتاق گلی به عنوان خانه بخت فراهم آمد، و تنها لباسی که به عنوان لباس عروسی تهیه شده بود به رسم هدیه برای يك نیازمند تقدیم شد و بدین گونه زندگی مشترکی آغاز شد که بزرگترین تحولات را در تاریخ بشر رقم زد و تحولات بزرگتری نیز در راه است.

امیرالمومنین (ع) از این زندگی، خاطره‌های به یاد ماندنی داشت و جلوه‌هایی از شخصیت زهرای اطهر مشاهده کرد که حیرت او را از عمق ایمان و معرفت این بانوی بزرگ دو صد چندان نمود.

۵. امیرالمومنین (ع) می دید که با آمدن زهرای اطهر به خانه وی و آغاز زندگی مشترك، کمترین کاستی در احساس مسئولیت وی نسبت به سرنوشت اسلام و رسالت عظیم پدر به چشم نمی خورد، و زهرا (ع) کماکان خود را متعهد به تبلیغ و ترویج رسالت نبوی (ص) می داند و تمام شئون زندگی خویش را بر این مبنا تنظیم می کند. شادی‌های او هماهنگ با رسول خدا (ص) و بر مدار پیروزی‌های اسلام و پیشرفت مسلمانان می چرخید، و غصه‌های او نیز به

جهالت و کفر مردم و خیانت‌های اهل کتاب و منافقین مربوط می‌شد. چنین زندگی‌ای برای سردار رشید اسلام که آرمانی جز تعالی و بالندگی اسلام نداشت، ایده‌آل بود و هر لحظه خدا را بر این نعمت سپاس می‌گفت.

۶. در زندگی امیرالمومنین علیه السلام با زهرای اطهر، به جای فرش‌های نفیس و پرده‌های پُر نقش و نگار، سخن از باز کردن گرهی از مشکلات نیازمندان به میان می‌آمد و دغدغه‌هایشان ترویج دین و آشنایی مردم با معارف اسلام بود. در آن خانه هیچ گاه سُفره پُروتنی گسترده نشد، اما با ایثار و گذشت فوق‌العاده اهل خانه، سُفره‌های فراوانی از نیازمندان رونق گرفت.

امیرالمومنین علیه السلام فقیر نبود که از اداره يك خانه عاجز بماند. او مرد کار و تلاش بود و با قدرت بازوی خویش چندین زندگی را می‌توانست اداره نماید. علاوه بر اینکه در جنگ‌های متعدد نیز سهمی از غنایم می‌برد که خلأهایی از زندگی را پُر می‌کرد، اما نه او و نه همسرش در قید و بند زندگی عادی گرفتار نبودند، آنها تاب تحمل مشاهده درد نیازمندان را نداشتند و با دیدن دستِ نیاز يك فقیر، طوفانی در دل‌هایشان به پا می‌شد که زندگی خویش و نیازمندی‌های خانه را فراموش می‌کردند و برای دستگیری از درماندگان بر همدیگر سبقت می‌گرفتند، و به قدری این فرهنگ در خانه آنها نهادینه شده بود که کودکان‌شان نیز در این مسابقه نفس‌گیر شرکت می‌کردند.

سادگی این زندگی و قناعت به حداقل‌ها، خواست زهرای اطهر علیها السلام بود تا به عنوان دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله وظیفه خود را در ترویج آیین حیات‌بخش اسلام به خوبی انجام دهد، و امیرالمومنین علیه السلام نیز در مقابل چنین خواستی، خود را خوشبخت‌ترین مرد دنیا احساس می‌کرد.

آری، در خانه فاطمه زهرا علیها السلام تجملات به چشم نمی‌خورد، اما آن خانه لبریز از صفا و صمیمیت و مهر و محبت بود و احساس مسئولیت و تعهد در آن موج می‌زد.

۷. آغاز زندگی مشترك این دو زوج جوان همزمان شده بود با گشوده شدن باب جهاد به روی مسلمانان، و قهرمان یگه تاز و تك سوار این میادین امیرالمومنین علیه السلام بود که نام او لرزه بر اندام پهلوانان نامی عرب می انداخت و رُعب را بر دل‌های لشکریان دشمن حاکم می کرد.

زهرای اطهر علیها السلام در این جهاد و مبارزه نقش بسیار تأثیرگذاری داشت. او هر سال چندین بار سردار لشکر اسلام را آماده عزیمت به میدان جنگ می نمود و با تشویق‌های خویش بر قوت قلب او می افزود، و هر گاه شرایط مقتضی بود به همراه وی در میدان جنگ حاضر می شد و به یاری رزمندگان اسلام می شتافت.

زهرای اطهر علیها السلام هم در عرصه منزل و مدیریت خانواده جهاد می کرد و به زیباترین وجه به «جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعُلِ»^۱ جامه عمل می پوشید، و هم در عرصه میادین جنگ حاضر می شد و در جهاد رزمندگان دلیر جبهه اسلام مشارکت می جست، و هم در تجهیز سردار لشکر اسلام نقش ایفا می کرد و در جهاد وی سهم داشت.

بارها و بارها پیکر سراسر زخم بزرگ پرچمدار اسلام امیرالمومنین علیه السلام تحویل زهرای اطهر علیها السلام شد، تا آنجا که جراحان شهر مدینه از شدت زخم‌های وارد بر این پیکر هراسناک بودند و از دست زدن به زخم‌ها خودداری می کردند، اما فاطمه زهرا علیها السلام با پشتکاری ستودنی به مداوای زخم‌های وی می پرداخت و هر زخم را سَنَدِ افتخاری برای سربلندی اسلام و مایه عزّت برای همسرش می دانست.

آری، تنها امیرالمومنین علیه السلام بود که نقش ویژه فاطمه علیها السلام را در فتوحات بزرگ خندق و خیبر و... درك می کرد و آن را ارج می نهاد.

۸. امیرالمومنین علیه السلام قامت زیبای زهرای اطهر علیها السلام را در محراب عبادت نظاره

کرده بود و از مناجات نیمه شب او با خالق یکتا خاطره‌ها داشت، زمزمه‌های عارفانه او در گوش امیرالمومنین علیه السلام طنین‌انداز بود، و فراموش نمی‌کرد که با چه سوز و گدازی تا سحرگاهان در درگاه الهی به راز و نیاز مشغول بود. خضوع و خشوع زهرا علیها السلام و شکوه و جمالش در محراب عبادت تماشا کردنی بود، جلال و عظمت و نور الهی در آینه جمال فاطمی تجلی می‌کرد و چشمان خدایین امیرالمومنین علیه السلام غرق در تماشای این تجلیات می‌شد و با گوش دل می‌شنید که خداوند بر ملائکه خویش مباحثات می‌کند و عبادت همسرش را به رخ آنها می‌کشد.

۹. امیرالمومنین علیه السلام زهرا علیها السلام را در نقش يك مادر فهيم و دلسوز می‌دید که در تربیت فرزندان اهتمامی ویژه داشت و با عنایت به آینده فوق‌العاده مهمی که برای فرزندانش پیش‌بینی می‌کرد، کمر همت بر پرورش آنان بسته بود. او جرعه جرعه ایمان، یقین و شهود را در کام فرزندانش می‌ریخت و بذره‌های احساس مسئولیت، تعهد، درد دین و علاقه به مردم را در عمق جان‌شان می‌پاشید، و حق‌خواهی، عدالت‌مداری و عزت‌محوری را در وجودشان نهادینه می‌کرد و آنان را مهیا برای ورود به عرصه‌های بزرگ جهاد می‌نمود.

در آن خانه به ظاهر كوچك شخصیت‌هایی پرورش یافتند که سرنوشت اسلام و مسلمین را تغییر دادند و بزرگ مدافعانی برای دین حق گشتند که بدون تردید اگر نقش آنها از جریان تکاملی اسلام حذف می‌شد، ریشه‌های دین می‌خشکید و زحمات رسول خدا صلی الله علیه و آله و مسلمانان راستین بر باد می‌رفت. به راستی خانه‌ای بابرکت‌تر از خانه زهرا علیها السلام برای اسلام و مسلمین نمی‌توان یافت که در طول چهارده قرن برای جهان بشریت، نور افشانی کرده باشد و تا ابد نیز از تألؤ و درخشندگی آن کاسته نخواهد شد.

۱۰. امیرالمومنین علیه السلام می‌دانست که دلبستگی همسرش نسبت به رسول

خدا ﷺ فقط يك ارتباط عاطفی میان دختر و پدر نیست و به مراتب عمیق تر و گسترده تر از روابط عادی است. زهرای اطهر ﷺ نسبت به رسول خدا ﷺ عمیق ترین شناخت ها را داشت و شیفگی فوق العاده و دلبستگی فراوانی نسبت به او احساس می نمود و از هیچ كمك و سعی و تلاش و فداکاری نسبت به او دریغ نمی ورزید.

با این وصف طبیعی بود که ارتحال رسول خدا ﷺ چه تأثیر ژرفی در روحیه وی می گذاشت و چه طوفانی از غم و اندوه در سینه دریایی او بر پا می نمود. اما غم و اندوه در همین امر خلاصه نمی شد و مصیبتی بزرگ تر قلب وی را می فشرد، و آن مکتب و میراث رسول خدا ﷺ بود که در خطر قرار گرفته بود. جانشین رسمی رسول خدا ﷺ که با دستور خاص الهی در «غدیر» به مردم معرفی شده بود و شایستگی لازم را برای حفظ میراث پیامبر ﷺ و تعالی و رشد آن داشت، به یکباره از عرصه سیاسی جامعه حذف شد و اعتراض معترضان در میان هیاهو و جنجالی که بر پا شده بود، به گوش ها نرسید. در چنین شرایطی حضرت زهرا ﷺ بار سنگین مسئولیت را بر دوش خود احساس می کرد و خود را تنها شخصیتی می دانست که در آن وضعیت بحرانی می تواند قد غلم کند و از محور حق یعنی امیرالمومنین ﷺ دفاع نماید. خانه او تنها محل امنی بود که خواص اصحاب رسول خدا ﷺ به آن پناه آورده بودند تا بحران پیش آمده را مدیریت نمایند، و هیأت حاکمه جدید نیز این مرکز ثقل مقاومت را شناسایی کرد و با هجوم به آن، سعی بر شکستن مقاومت نمود. ایستادگی حضرت فاطمه ﷺ و دفاع وی از معترضین فوق العاده بود تا آنجا که درب خانه اش به آتش کشیده شد و خود ایشان نیز به شدت هتك حرمت شد و جراحات های فراوانی را بر جان خرید.

گرچه به ظاهر مقاومت زهرای اطهر ﷺ را در هم شکستند، اما در حقیقت يك مقاومت تاریخی در آن خانه بنیان نهاده شد و راهی جدید برای جریان اسلام

ناب محمدی علیه السلام باز شد که با گذشت زمان، عمیق تر و بالنده تر گشت و تا به امروز ادامه دارد.

۱۱. امیرالمومنین علیه السلام پُرپر شدن گل وجود زهرا علیها السلام را نیز دید، و نظاره گر خاموش شدن تدریجی شمع وجود همسرش شد! شاید دردناک ترین و سوزناک ترین لحظات عمر وی بود که با چشم خود می دید همسر مهربان و وفادارش در بستر بیماری افتاده است و شدت جراحت های وارده، جسم وی را نحیف و غروب آفتاب عمرش را نزدیک کرده است.

نه سال زندگی مشترک توأم با هزاران حادثه بزرگ و کوچک، زمان بسیار اندکی بود برای امیرالمومنین علیه السلام و زهرا علیها السلام اطهر علیها السلام و به راستی که جدایی آن دو فوق العاده زود هنگام بود، اما تقدیر الهی بر اولیای خاصش این چنین است که به دلیل تقرّب فوق العاده، از جام های بلای بیشتری برخوردار می شوند و لحظه به لحظه عمر جام بلا سر می کشند و امیرالمومنین علیه السلام باید بر این مصیبت نیز صبر می کرد، گرچه سنگینی آن می توانست کوهها را نیز متلاشی سازد. زهرا علیها السلام اطهر علیها السلام افتخار اولین شهید راه ولایت بودن را نصیب خود ساخت و به دست وی دروازه شهادت به روی حق طلبان و ولایت مداران گشوده شد.

و امیرالمومنین علیه السلام ماند با کوله باری از خاطرات شیرین زندگی با زهرا علیها السلام و انبوهی از غم و اندوه در فراق فاطمه.

۱۲. کتاب حاضر ترجمه «فاطمه علیها السلام فی رؤی علی علیه السلام» است که دوازده سال پیش توسط اینجانب منتشر شد. در آن کتاب فقط سخنان امیرالمومنین علیه السلام نقل شده بود و هیچ نکته ای در ذیل آن سخنان ذکر نشده بود. در کتاب حاضر علاوه بر ترجمه روان سخنان امیرالمومنین علیه السلام، تلاش شده است که با استفاده از آیات قرآن و احادیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه معصومین علیهم السلام مطالبی در ذیل سخنان حضرت تقدیم گردد که به فهم بهتر آن سخنان کمک نماید.

این مطالب تحت عنوان «نکته‌ها» در هر فصلی ذکر شده است. بخشی از سخنان امیرالمؤمنین (ع) که در زمینه ازدواج با حضرت زهرا (س) می‌باشد در جلد اول «حياة أمير المؤمنين (ع) عن لسانه» جمع‌آوری شده بود، و بخش دیگر که مربوط به فداك و شهادت حضرت زهرا (س) است در جلد سوم «حياة أمير المؤمنين (ع) عن لسانه» گردآوری شده که این سه بخش، با اندکی اصلاح، در این کتاب نقل شده است و بقیه فصل‌ها نیز بر آن مطالب افزوده شده و به شکل حاضر تدوین گشته است. امید است خداوند متعال نور معرفت حضرت زهرا (س) را در دل‌های مشتاقان وی بتاباند و چشمه زلال محبت و عشق به ایشان را در قلب‌ها جاری سازد و زندگی ما را رنگ و بوی فاطمی بخشد و در قیامت کبری از شفاعت وی بهره‌مند سازد.

اللهم اجعلنا من أهل اليقين ومن شيعه أمير المؤمنين وفاطمة الزهراء
عليهما صلوات المصلين.

